

ব্রোকপা সমাজ ব্যৱস্থা : য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসৰ এক আলোকপাত

শ্ৰী মুক্তি মুৰ্ত্ত হাজৰিকা

বিয়য় শিক্ষক (শিক্ষা বিভাগ)

ফংলক্‌পেট উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়

বকলীয়াঘাট, কাৰ্বি আংলং, অসম

Email: muktimuhurta@gmail.com

সংক্ষিপ্তসৰ :

এখন সমাজৰ প্ৰচলিত ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, পৰম্পৰা আদি দিশসমূহ চালিজাৰি চাই সেই সমাজখনৰ বিষয়ে সঠিকভাৱে অধ্যয়ন কৰিব পাৰি। ঠিক সেইদৰে য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসখনিত বৰ্ণিত সমাজখন অধ্যয়ন কৰিবলৈ সেই নিৰ্দিষ্ট সমাজখনৰ উল্লেখিত ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, পৰম্পৰাসমূহ গভীৰভাৱে চালিজাৰি চোৱাটো প্ৰয়োজনীয়। 'চনম' উপন্যাসখনিত বৰ্ণিত হোৱা সমাজখন হৈছে ব্ৰোকপাসকলৰ সমাজ। এই সমাজ ভূটানৰ চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ।

ব্ৰোকপা অৰ্থাৎ পশুপালকসকল হ'ল মনপা জনগোষ্ঠীৰ এটা ঠাল। তেওঁলোকে জীৱ-জন্তু পালনকে জীৱিকাৰ উপায় হিচাপে গ্ৰহণ কৰি আহিছে। চাকতেং-মিবোক অঞ্চলত কিছুমান বিশেষ ৰীতি-নীতি যেনে—খোৰ দেপকা অৰ্থাৎ ককায়েক-ভায়েকে একেগৰাকী মহিলাক বিয়া কৰোৱা, টেমত্ৰে অৰ্থাৎ সন্মানাৰ্থে এজনে আনজনক প্ৰদৰ্শন কৰা নিয়ম, দুনাচাং অৰ্থাৎ শুভদিনত আনন্দৰে উদ্‌যাপন কৰা নাচ-গান ইত্যাদি পালন কৰা হয়। যদিও 'চনম' উপন্যাসখনিত টাৱাং, তাচিগাং, দিবাং, ৰুঙনাং, তুকপেন আদি বিভিন্ন অঞ্চলৰ কথা কোৱা হৈছে, উল্লেখ থকা মতে চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ দৰে এইবোৰ অঞ্চলৰ ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰাও প্ৰায় একেই। 'চনম' উপন্যাসখনিত উল্লেখিত চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ ব্ৰোকপাসকলৰ সামাজিক জীৱন শৈলীৰ বিস্তৃত আলোচনাই এই অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু।

এই গৱেষণা পত্ৰৰ প্ৰথম অধ্যায়ত ঔপন্যাসিক য়েছে দৰজে ঠংচিৰ চমু পৰিচয় দাঙি ধৰা হৈছে। দ্বিতীয় অধ্যায়ত ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসখনৰ চমু বিৱৰণ দিয়া হৈছে। তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ অধ্যায়ত ক্ৰমে ব্ৰোকপাসকলৰ চমু পৰিচয়ৰ লগতে ব্ৰোকপা সমাজ জীৱনৰ বিষয়ে বিশদভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে। এই গৱেষণা পত্ৰখনি প্ৰস্তুত কৰিবৰ বাবে 'চনম (1981)' ৰ বৰ্ণিত সংস্কৰণ (তৃতীয় সংস্কৰণ) বনলতা প্ৰকাশনৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত 'চনম (2022)' গ্ৰন্থখনক আধাৰ হিচাপে লোৱা হৈছে। এই সমগ্ৰ অধ্যয়নটি বৰ্ণনাত্মক পদ্ধতিৰে আগুৱাই নিয়া হৈছে।

বীজ শব্দ—ব্ৰোকপা, খোৰ দেপকা, পৰম্পৰা, চাকতেং-মিবোক, 'চনম' উপন্যাস।

০.০০ প্ৰস্তাৱনা :

০.০১ বিষয়ৰ পৰিচয় :

এই গৱেষণা পত্ৰখনৰ মূল বিষয়টি হ'ল “ব্ৰোকপা সমাজ ব্যৱস্থা : য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসৰ এক আলোকপাত”। উক্ত বিষয়টো অধ্যয়ন কৰিবলৈ উপন্যাসখনিত বৰ্ণিত হোৱা ব্ৰোকপা সমাজখনৰ ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা, দৈনন্দিন জীৱনশৈলী আদি দিশসমূহ চালিজাৰি চাব লাগিব। উদ্ভৱ পূৰ্বাঞ্চলৰ তিব্বতীয় মনপা জনগোষ্ঠীৰ এটা ঠাল হৈছে ব্ৰোকপা অৰ্থাৎ পশুপালকসকল। তেওঁলোকে জীৱ-জন্তু পালনকে জীৱিকাৰ উপায় হিচাপে গ্ৰহণ কৰি আহিছে। য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসখনিৰ ব্ৰোকপা সমাজ জীৱনৰ এই অধ্যয়নটিৰ প্ৰথম অধ্যায়ত য়েছে দৰজে ঠংচিৰ চমু পৰিচয় দাঙি ধৰা হৈছে। দ্বিতীয় অধ্যায়ত 'চনম' উপন্যাসখনৰ চমু বিৱৰণৰ লগতে তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ অধ্যায়ত ক্ৰমে ব্ৰোকপাসকলৰ চমু পৰিচয় আৰু ব্ৰোকপা সমাজ জীৱনৰ বিষয়ে বিশদভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে।

০.০২ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব আৰু উদ্দেশ্য :

য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসত বৰ্ণিত হোৱা ব্ৰোকপা সমাজখন অধ্যয়ন কৰি সকলোৰে আগত দাঙি ধৰাই হৈছে এই গৱেষণা পত্ৰখনিৰ মূল উদ্দেশ্য। পূৰ্ব ভূটানৰ চাকতেং আৰু মিবোক অঞ্চলত বসবাস কৰা এই ব্ৰোকপা সমাজখন অতি কম সংখ্যক ব্যক্তিবহে পৰিচিত। তেওঁলোকৰ ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা, দৈনন্দিন জীৱন শৈলী, ধৰ্ম, ভাষা ইত্যাদিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা আৰু আলোচনাৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ সমাজক জনচক্ষুৰ আগত পৰিচয় কৰাই দিয়াই হৈছে এই অধ্যয়নৰ আন এটি উদ্দেশ্য। এনেধৰণৰ অধ্যয়ন বা আলোচনাৰ জৰিয়তে হেৰাই যাব খোজা আন বহুতো সমাজৰ বিপৰীতে ব্ৰোকপা সমাজখনক জীয়াই ৰখাৰ এই চেষ্টাই দেশৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ মানুহৰ অজ্ঞানতাৰ দ্বাৰা মুকলি কৰিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

০.০৩ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি আৰু তথ্য আহৰণৰ উৎস :

এই গৱেষণা পত্ৰখনি মূলতঃ বৰ্ণনাত্মক পদ্ধতিৰে আলোচনা কৰা হৈছে। তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে মূলতঃ ঠংচিৰ উপন্যাস 'চনম, ২০২২' সংস্কৰণটিৰ সহায় লোৱা হৈছে। 'চনম, ২০২২' কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশিত ঠংচিৰ প্ৰথম উপন্যাসৰ তৃতীয় সংস্কৰণ। 'চনম, ২০২২' উপন্যাসখনিৰ তৃতীয় সংস্কৰণখনিতে ঔপন্যাসিক ঠংচিয়ে 'বৰ্ণিত সংস্কৰণৰ বিষয়ে কিছু কৈফিয়ৎ' ৰূপে লিখা একলমত আগৰ সংস্কৰণটিৰ বিষয়ে তেওঁ উল্লেখ কৰি কৈছে যে, 'উপন্যাসখন লিখাৰ সময়ত উপন্যাসৰ কাহিনীত বৰ্ণিত সমাজখন, সেই সময়ৰ ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আদিৰ বিষয়ে মোৰ বেছি জ্ঞান নাছিল; যাৰ বাবে যিখন সমাজৰ ছবি মই অঁকাৰ চেষ্টা কৰিছিলোঁ তাত বহুতো আঁসোৱাহ থাকি গ'ল' সেয়েহে তেওঁ বৰ্ণিত ৰূপত তৃতীয় সংস্কৰণটি ছপা কৰি উলিয়ালে। এই অধ্যায়ত ব্ৰোকপা সমাজখনৰ সঠিক ৰূপটো আলোচনা কৰিবলৈ সেইবাবে 'চনম, ২০২২' তৃতীয় সংস্কৰণ গ্ৰন্থখনিক মূল উৎস হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। তাৰোপৰি প্ৰয়োজন সাপেক্ষে দুই এক গৌণ উৎসৰ সহায় লোৱা হৈছে।

০.০৪ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ :

এই গৱেষণা পত্ৰই য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসৰ ব্ৰোকপা সমাজখনক প্ৰধানকৈ সামৰি লৈছে। উপন্যাসখনিত মনপা জনগোষ্ঠীৰ বিভিন্ন লোকৰ বিষয়ে উল্লেখ আছে যদিও এই অধ্যয়ন কেৱল ব্ৰোকপা অৰ্থাৎ পশুপালকসকলৰ সমাজখনৰ আলোচনাতে সীমাবদ্ধ থাকিব। ঠিক সেইদৰে টাৱাং, তাচিগাং, দিবাং, ৰুঙনাং, তুকপেন আদি বিভিন্ন অঞ্চলৰ কথা উপন্যাসখনিত কোৱা হৈছে যদিও ঠংচিৰ মতে বৰ্ণিত সমাজখন প্ৰধানকৈ আছিল চাকতেং আৰু মিবোক অঞ্চলৰ য'ত ব্ৰোকপাসকলৰ পৰিয়াল বসবাস কৰে। চাকতেং আৰু মিবোক অঞ্চলৰ তথ্য উপন্যাসখনিত বহুল পৰিমাণত উপলব্ধ হোৱা হেতুকে বাকী অঞ্চলবোৰক বাদ দি এই চাকতেং আৰু মিবোক অঞ্চলৰ বিষয়েহে এই অধ্যয়নটিত আলোচনা কৰা হৈছে।

১.০০ঃ য়েছে দৰজে ঠংচিৰ চমু পৰিচয়ঃ

অৰুণাচল প্ৰদেশৰ যি কেইজন লেখকে অসমীয়া সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশিষ্ট বৰঙনি আগবঢ়াইছে সেইসকলৰ ভিতৰত য়েছে দৰজে ঠংচি অন্যতম। য়েছে দৰজে ঠংচিৰ জন্ম হৈছিল ১৯৫২ চনৰ ১৩ জুন তাৰিখে অৰুণাচল প্ৰদেশৰ পশ্চিম কামেং জিলাৰ অন্তৰ্গত জী-গাঁও অঞ্চলত। তেখেতৰ পিতৃৰ নাম আছিল টাচি ফুনচু ঠংচি আৰু মাতৃৰ নাম আছিল বিনচিন চ'জম ঠংচি। তেখেতে প্ৰাথমিক শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি পিছত বোমডিলা চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা হাইস্কুলীয়া শিক্ষা সমাপ্ত কৰি কটন কলেজত অসমীয়া বিষয়ত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে। পৰৱৰ্তী সময়ত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী গ্ৰহণ কৰে। বিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা অৱস্থাত কবিতাৰে সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলা ঠংচিৰ মাতৃভাষা চেৰদুকপেন হ'লেও তেখেতে সৰুৰে পৰা অসমীয়া ভাষাত লিখা-মেলা কৰি ভাল পাইছিল।

য়েছে দৰজে ঠংচিয়ে পঢ়া শেষ কৰিয়েই অসামৰিক সেৱা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ ১৯৭৭ চনত অৰুণাচল প্ৰদেশৰ অসামৰিক সেৱাৰ বিষয়া হিচাপে নিযুক্তি লাভ কৰে। প্ৰথমে তেওঁ কামেং জিলাৰ নাফা নামৰ ঠাইত চাৰ্কেল অফিচাৰ হিচাপে যোগদান কৰে। ইয়াৰ পিছত কেইবাখনো জিলাৰ সচিব, অতিৰিক্ত উপায়ুক্ত, উপ-সচিব আদি পদত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। ১৯৯৩ চনৰ পৰা টাৰাং, নামনি সোৱণশিৰি, চাংলাং, লোহিত আৰু পূব কামেং জিলাৰ উপায়ুক্ত হিচাপে সেৱা আগবঢ়ায়। ২০১১-২০১২ চনত তেওঁ অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতিত্বৰ আসন শূৰনি কৰি অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ যথেষ্ট অৱদান আগবঢ়ায়।

ঔপন্যাসিক তথা গল্পকাৰ য়েছে দৰজে ঠংচিৰ দ্বাৰা ৰচিত উপন্যাসকেইখন হ'ল—'চনম', 'লিঙবিক', 'মৌন গুঁঠ মুখৰ হৃদয়', 'শৰ কটা মানুহ', 'বিষ কন্যাৰ দেশত', 'মিছিং', 'মই আকৌ জনম ল'ম', 'জনসমুদ্ৰত এগৰাকী আদিবাসী'। শতাধিক গল্প ৰচনাৰে সাহিত্য জগতক সমৃদ্ধ কৰা ঠংচিৰ প্ৰকাশিত গল্পপুথিসমূহ হ'ল—'পাপৰ পুখুৰী', 'বাঁহফুলাৰ গন্ধ', 'অন্য এখন প্ৰতিযোগিতা'। অন্যান্য ৰচনাৰ ভিতৰত শিশু সাহিত্য 'কামেং সীমান্তৰ সাধু', 'চেৰদুকপেন জনগোষ্ঠীৰ ইতিবৃত্ত' অন্যতম।

য়েছে দৰজে ঠংচিয়ে ২০০১ চনত কলাগুৰু বিষয়প্ৰসাদ ৰাভা সাহিত্য বঁটা, ২০০৫ চনত ভাষা সাহিত্য বঁটা লাভ কৰে। ২০০৫ চনত 'মৌন গুঁঠ মুখৰ হৃদয়' উপন্যাসৰ বাবে সাহিত্য একাডেমী বঁটা, ২০১৪ চনত তেখেতক ময়িদুল ইছলাম বড়া বঁটা, ২০১৮ চনত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা সাহিত্য বঁটা, ২০১৯ চনত বড়োছা বঁটা, ২০২০ চনত ভাৰত চৰকাৰে পদ্মশ্ৰী সন্মান, ২০২১ চনত অসম চৰকাৰে তেখেতক 'চুকাফা বঁটা' প্ৰদান কৰে।

২.০০ঃ 'চনম' উপন্যাসৰ চমু বিৱৰণঃ

২.০১ঃ 'চনম' উপন্যাস ৰচনাৰ আঁৰৰ কথাঃ

কটন কলেজত পঢ়ি থাকোঁতে য়েছে দৰজে ঠংচিৰ সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা ধাউতি আৰু দক্ষতা দেখি শ্ৰদ্ধেয় শ্ৰীযুত হোমেন বৰগোহাঞিগেদেৰে এদিন তেখেতৰ খাৰঘূলিত থকা ঘৰলৈ ঠংচিক মাতি বিশেষ পূজা সংখ্যা 'নীলাচল'ৰ বাবে উপন্যাস এখন লিখিবলৈ ক'লে। তেখেতৰ কথাত সন্মতি জনাই ঠংচি গৰমৰ বন্ধত ঘৰলৈ গৈ বোমডিলা উপায়ুক্তৰ অফিচত দুমাহৰ বাবে অস্থায়ী কেৰাণী চাকৰি পাই তাত যোগদান কৰিলে। সেই অফিচতে চনম চিৰিং নামেৰে এজন চতুৰ্থ বৰ্গৰ বুঢ়া কৰ্মচাৰীক লগ পালে। সেই বুঢ়া কৰ্মচাৰীৰ পৰা ঠংচিয়ে শূনা মনপা, ভূটীয়া, তিব্বতীয় সমাজত প্ৰচলিত প্ৰথাৰ কথাৰ ওপৰত আধাৰ কৰি তেওঁ 'চনম' উপন্যাসখন ৰচনা কৰিছিল। বৰ তাৰাতাৰি কৰি চমুকৈ উপন্যাসখন সাজু কৰা হৈছিল যদিও শ্ৰদ্ধেয় হোমেন বৰগোহাঞিগেদেৰে ইতিমধ্যে 'নীলাচল' এৰি যোৱাত উপন্যাসখন প্ৰকাশিত নহ'ল। পাছত প্ৰণৱজ্যোতি ডেকাৰ সম্পাদনাত ওলোৱা 'মনোৰঞ্জন' নামৰ আলোচনীত এই উপন্যাস ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশিত হয় আৰু পাঠকৰ মন জয় কৰিবলৈ সক্ষম হয়। পাছত ১৯৮১ চনত শ্ৰদ্ধেয় জ্যোতিন্দ্ৰ নাৰায়ণ দত্তবৰুৱাদেৱে এইখন উপন্যাস কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশ কৰে।

প্ৰকাশিত হোৱা উপন্যাসখনি বৰ তাৰাতাৰি কৰি চমুকৈ ৰচনা কৰিবলগীয়া হোৱা বাবে ঠংচিয়ে বৰ্ণনা কৰা সমাজখনৰ বহু অংশ অজ্ঞানতাৰ ফলত আধৰুৱা হৈ আছিল। কাহিনীত বৰ্ণিত সমাজখনৰ ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰাৰ ওপৰত জ্ঞান নথকাৰ বাবে কিছু আশোঁৱাহ থাকি গৈছিল। টাৰাং জিলাত উপায়ুক্ত হৈ থকা অৱস্থাত প্ৰায় তিনিবছৰ কাল এই সমাজখনৰ একেবাৰে কাষত থাকি অধ্যয়ন কৰি বহুতো বিজ্ঞ ব্যক্তিৰ লগত আলোচনা কৰি এক বৰ্ণিত ৰূপত 'চনম'ক নতুনকৈ প্ৰথম সংস্কৰণৰ কাহিনী সাল-সলনি নঘটোৱাকৈ পুনৰ ২০০৯ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত ইয়াৰ তৃতীয় সংস্কৰণটি 'জাৰ্নাল এম্পিৰিয়াম'ৰ দ্বাৰা ছপা কৰি উলিয়ালে। কিন্তু 'জাৰ্নাল এম্পিৰিয়াম'এ পাছত গল্প, উপন্যাস, কবিতা আদি প্ৰকাশ কৰা এৰি দিয়াত পাঠক আৰু গৱেষকসকলৰ চাহিদা পূৰাবলৈ ব্যৰ্থ হোৱা দেখি 'বনলাতা' প্ৰকাশনৰ অনন্ত হাজৰিকাদেৱে অতি আগ্ৰহেৰে গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। বৰ্তমান য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসখনিৰ তৃতীয় সংস্কৰণ গ্ৰন্থখনি 'বনলাতা' প্ৰকাশনৰ দ্বাৰা প্ৰকাশ হৈ আছে। য়েছে দৰজে ঠংচিৰ জীৱনৰ প্ৰথম প্ৰকাশিত উপন্যাস হিচাপে 'চনম'ৰ এই আঁৰৰ ঘটনাবোৰে উপন্যাসখনিক অধিক স্মৰণীয় কৰি ৰাখিব।

২.০২ঃ মূল কাহিনীৰ চমু বিৱৰণঃ

উপন্যাসখনিৰ মূল কাহিনীভাগ তিব্বতীয় ভূটানৰ চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ ব্ৰোকপাসকলৰ। উপন্যাসখনৰ কাহিনী গঢ় লৈ উঠিছে চনম আৰু লৱজাঙ নামৰ দুই দম্পতীক কেন্দ্ৰ কৰি। এপাল ভেড়া, চামৰী গাই, য়াক আৰু উমু নামৰ কুকুৰটোক লৈ লাবজাঙ গাঁৱৰ ঘৰৰ পৰা প্ৰায় ছয়মাইল বাট দূৰৈত থকা চাকছাম পাহাৰৰ ব্ৰোক অৰ্থাৎ খুটিত থাকে। খুটিত জীৱ-জন্তুবোৰৰ লগত ব্যস্ত থাকিবলগীয়া হোৱা বাবে বা মাজে-সময়ে বেপাৰৰ বাবে অন্য ঠাইলৈ যাবলগীয়া হোৱা বাবে বহুদিনৰ মূৰতহে সি ঘৰলৈ আহিব পাৰে। আগতে এবাৰ মহামাৰী হোৱাত মাক আৰু তাৰ বাহিৰে ঘৰৰ সকলো সদস্য মৃত্যুৰ মুখত পৰিল। উপায়ুক্ত সময়ত লৱজাঙক সেই চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ আটাইতকৈ ধনীয়া ছোৱালী চনমৰ লগত বিয়া ঠিক কৰিলে। বিয়াৰ কেইবছৰমানৰ পাছতে লৱজাঙৰ মাকৰ মৃত্যু হয়। লৱজাঙ খুটিত থাকে বাবে বহু দিনৰ মূৰত ঘৰ আহিবলগীয়া হয়। লৱজাঙৰ অনুপস্থিতিত পেমা ৰাংচু নামৰ অন্য জাতিৰ ল'ৰা এটাৰ লগত চনমৰ প্ৰেমৰ সম্বন্ধ গঢ় লৈ উঠে। এই কথা গম পাই লৱজাঙে পেমা ৰাংচুক চনমৰ দ্বিতীয় পতি হিচাপে তাৰ লগত খোৰ দেপকা কৰিলে। এই ক্ষেত্ৰত পেমা ৰাংচু অন্য জাতিৰ হোৱাৰ বাবে গাঁৱৰ বিভিন্নজনৰ বিভিন্ন প্ৰতিক্ৰিয়া আছিল যদিও তিনিওৰে সন্মতিত তেওঁলোক সুখেৰে থাকিব ল'লে। প্ৰথম অৱস্থাত তিনিও মিল-প্ৰীতিৰে আছিল যদিও লাহে লাহে ঈৰ্ষা আৰু সন্দেহৰ বশৱৰ্তী হৈ তিনিওৰে মাজত বিভেদে দেখা দিয়ে।

ইফালে পামত হিমবাঘৰ অত্যাচাৰ আৰম্ভ হ'ল। হিমবাঘৰ আক্ৰমণত লৱজাঙহঁতে এজনী গাই আৰু উমু নামৰ ৰখীয়া কুকুৰটোক হেৰুৱাবলগীয়া হয়। সেই একে সময়তে চনম মাক হ'বলৈ ওলালে। হিমবাঘৰ অত্যাচাৰত অঞ্চলটোত দুৰ্ভিক্ষই দেখা দিব ল'লে। বহুতো কষ্টৰ ফলত চনমে ছোৱালী এজনী জন্ম দিলে, বিনচিন জাংমু। এই সন্তান লৱজাঙৰ ভাগৰ। লাহে লাহে দিনবোৰ বৰ কষ্টকৰ হৈ আহিল। তেওঁলোকে যিবোৰ ঠাইৰ পৰা কৃষিজাত শস্য আমদানি কৰে সেই অঞ্চলত অনাবৃষ্টিয়ে সকলো কৃষি নষ্ট কৰিলে। ফলত সমগ্ৰ অঞ্চলটোলৈ দুৰ্ভিক্ষ নামি আহিল।

বহুদিন এনেকৈয়ে পাৰ হৈ যোৱাৰ পাছত চনম আকৌ গৰ্ভৱতী হ'ল। এইবাৰ এটা ল'ৰা সন্তান হ'ল, নাম টাচি। ঘৰত সিহঁত তিনিও দম্পত্তিৰ মাজত শীতল যুদ্ধ এখন তাহানিৰে পৰা চলি আহিছিল। এদিন হঠাৎ সেই শীতল যুদ্ধই বৰ্ণিত ৰূপ ল'লে আৰু তিনিওৰে সম্পৰ্কত ফাট মেলিলে। লৱজাঙে খুটিলৈ গুচি গ'ল আৰু চনমে ল'ৰা-ছোৱালী দুটাক লৈ পেমা ৰাংচুৰ লগত তাৰ ঘৰত থাকিব ল'লে। তাই পেমাৰ ঘৰত বিভিন্ন অত্যাচাৰৰ সন্মুখীন হয় আৰু লাহে লাহে বিভিন্ন বেমাৰত পৰি তাই মৃতপ্ৰায় অৱস্থাত আহি পৰিল। এনে অৱস্থাত গাঁৱৰ বিভিন্নজনে লৱজাঙক বুজাই পৰাই ঘৰলৈ মাতি আনিলে। চনমকো লৱজাঙৰ ঘৰলৈ লৈ অহা হ'ল আৰু দুয়ো নিজৰ ভুলবোৰ স্বীকাৰ কৰি ভুল বুজা-বুজি দূৰ কৰিলে। দুয়োৰে মাজত কথা-বতৰা চলি থাকোঁতেই চনমে লৱজাঙৰ কাষতে শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰিলে। বায়েকৰ সন্তান দুটিক ডাঙৰ-দীঘল কৰিবলৈ চনমে চিৰিং দৈমাক দায়িত্ব দি থৈ গ'ল। বায়েক চনমৰ অন্য এটা আদেশ মৰ্মে চিৰিং দৈমা লৱজাঙৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয় আৰু ল'ৰা-ছোৱালী দুটিক লগত লৈ দুয়ো টাৰাং অভিমুখে নতুন জীৱন এটিৰ সন্ধানত যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। এনেদৰেই স্বাভাৱিক ধনাত্মক পৰিণতিৰে উপন্যাসখনৰ কাহিনীভাগৰ সমাপ্তি ঘটিছে।

৩.০০ঃ ব্ৰোকপাসকলৰ চমু পৰিচয়ঃ

ব্ৰোকপাসকল হ'ল মনপা জনগোষ্ঠীৰ এটা ঠাল। জীৱ-জন্তু পালনকে জীৱিকাৰ উপায় হিচাপে গ্ৰহণ কৰা লোকক মনপা ভাষাত ব্ৰোকপা বোলা হয়। ব্ৰোকপা অৰ্থাৎ গৰখীয়াসকলে সাধাৰণতে বহুক্ষেত্ৰত ঘৰুৱা জীৱনৰ লগত সম্পৰ্ক ৰাখিবলৈ আহৰি নাপায়। যিহেতু য়াক, ভেড়া আদি পশুধনক পাম বা খুটিত পোহপাল দিবলগীয়া হয়, সেয়েহে তেওঁলোকে গাঁৱৰ পৰা বহু দূৰৈত বাস কৰিব লাগে। ব্ৰোকপাসকলে পামত পশুধনৰ পৰা উৎপাদিত সামগ্ৰী যেনে— যিউ, পন্দৰ অৰ্থাৎ পনীৰ, গাখীৰ, ভেড়াৰ উন, মাংস আদিবোৰ বিভিন্ন অঞ্চলত গৈ

বিক্ৰী বা বিনিময় কৰি তেওঁলোকৰ লাগতিয়াল অন্য কৃষিজাত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ লগতে আন আন প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী জুওত কৰে। ব্ৰোকপাসকলৰ গাঁওবোৰত সাধাৰণতে উৎসৱ-পাৰ্বণৰ সময়তহে সকলোকে একেলগে দেখা পোৱা যায়। অন্য সময়ত ব্ৰোকপাসকল গাঁৱৰ পৰা নিলগত পামত ৰখীয়া হৈ থাকিবলগীয়া হয়।

ব্ৰোকপাসকল জীৱ-জন্তু পালনৰ ক্ষেত্ৰত সিদ্ধহস্ত। তেওঁলোকে জীৱ-জন্তুৰ লগত আত্মীয় সম্পৰ্কৰে একেলগে বসবাস কৰে বাবে জীৱ-জন্তুবোৰেও সিহঁতৰ ব্ৰোকপাজনৰ মাত কথাক সৰলভাৱে বুজি পায়। সিহঁতৰ খুটিত অচিন মানুহৰ উম পালে জন্তুবোৰে অসাধাৰণ আচৰণ দেখুৱায়। ব্ৰোকপাসকলে প্ৰত্যেকটো জন্তুৰ নাম ৰাখে নিজৰ ঘৰৰ সদস্যৰ দৰে। উদাহৰণস্বৰূপে 'চনম' উপন্যাসখনিত উল্লেখ থকা লৰজাঙৰ এজনী জোমোৰৰ নাম হ'ল কাৰজানম, এজনী চামৰী গাইৰ নাম হ'ল দাৰামু, এটা য়াকৰ নাম হ'ল চেৰদী ইত্যাদি। ব্ৰোকপাসকলে প্ৰত্যেকটো জন্তুৰে প্ৰয়োজনীয় খাদ্য, সিহঁতৰ বাবে নিৰাপদ স্থান, চিকিৎসা আদিৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ উপৰিও বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ গৰু, মহৰ মাজত কৃত্ৰিম প্ৰজনন ঘটাই উন্নত মানৰ অন্য প্ৰজাতি সৃষ্টি কৰাৰ কৌশলো তেওঁলোকে জানে। ঋতু পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে তেওঁলোকে পামসমূহ স্থানান্তৰিত কৰাও দেখা যায়।

৪.০০ঃ ব্ৰোকপা সমাজ জীৱনঃ

৪.০১ ব্ৰোকপা সমাজৰ ধৰ্মঃ

মনপা জনগোষ্ঠীৰ আন ঠালবোৰৰ দৰে ব্ৰোকপা সকলো বৌদ্ধ ধৰ্মাৱলম্বী লোক। উপন্যাসখনিত উল্লেখ থকা মতে ব্ৰোকপাসকলে বৌদ্ধ ধৰ্মৰ গেলুকপা পন্থীক মানি চলে। এই পন্থীৰ অনুগামীসকলে গণতান্ত্ৰিক মূল্যবোধক গুৰুত্ব দিয়ে। উল্লেখ থকা মতে, খ্ৰীষ্টাব্দ ১৬৮১ চনত মেৰা লামা নামৰ এজন মনপা জনজাতিৰ গেলুকপা পন্থীৰ বৌদ্ধ লামাই তিব্বত দেশত ধৰ্মশিক্ষা সাং কৰি ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে ভূটান আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ বিভিন্ন ঠাই ভ্ৰমণ কৰিছিল। সেই সময়ত এই অঞ্চলৰ মনপাসকলৰ মাজত খ্ৰিঃমাণ পন্থী অৰ্থাৎ পুৰণি পৰম্পৰাগত বিশ্বাসী বৌদ্ধ পন্থা প্ৰচলিত আছিল। গতিকে মেৰা লামা আৰু গেলুকপা পন্থীৰ অনুগামীসকলে খ্ৰিঃমাণ পন্থীৰ লামাসকলৰ বিৰুদ্ধে এক দীঘলীয়া যুদ্ধত লিপ্ত হ'বলগা হৈছিল। মেৰা লামাই প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল তিব্বতৰ দালাই লামাক আৰু খ্ৰিঃমাণ পন্থীৰ লামাসকলে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল ভূটানৰ ৰজাক। অৱশ্যেই মেৰা লামাই মনপাসকলৰ ঠাইৰ পৰা খ্ৰিঃমাণসকলক উৎখাত কৰি তাত গেলুকপা পন্থী প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ব্ৰোকপাসকলেও এই পন্থীৰ বিশ্বাসী হিচাপে গৃহ আৰু খুটি দুয়োটা স্থানতে পূৰ মূৰাকৈ ইষ্ট দেৱতাৰ আসন প্ৰতিষ্ঠা কৰে। আনকি খুটিৰ প্ৰতিটো দিনৰ আৰম্ভণি এই ইষ্ট দেৱতাক স্মৰণ কৰিয়েই হয়। বিশ্বাস মৰ্মে, ইষ্ট দেৱতাই স্ত্ৰী জাতিক খুটিত প্ৰৱেশ কৰাটো কেতিয়াও সহ্য কৰিব নোৱাৰে। এনে কৰিলে খুটিৰ গৃহস্থ বা জীৱ-জন্তুৰ অমংগল হোৱাটো নিশ্চিত। ব্ৰোকপা জনজাতিৰ পুৰুষসকল যিহেতু বছৰটোৰ প্ৰায় সংখ্যক দিন খুটিত অথবা বেপাৰ-বাণিজ্যৰ বাবে গাঁৱৰ বাহিৰত থাকিবলগীয়া হয় সেইবাবে গাঁৱত পূজা-পাতল থাকিলেহে জন্তুবিলাকক এজন বা দুজনৰ হাতত গতাই বা এনেই মেলি থৈ তেওঁলোক গাঁৱত গোট খায়। এইফালৰ পৰা চাবলৈ গ'লে ব্ৰোকপা জনজাতিৰ সকলো লোকক ধৰ্মৰ এই এনাৰ্জীডালেহে বান্ধি ৰাখিছে।

৪.০২ঃ ব্ৰোকপা সমাজৰ পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিঃ

ব্ৰোকপা জনজাতি মনপা জনগোষ্ঠীৰ এটা প্ৰধান আৰু পুৰণি ঠাল। সেয়েহে মনপা জনগোষ্ঠীৰ দৰে ব্ৰোকপা সমাজতো বহুতো পৰম্পৰাৰ মিল থকা দেখা যায় যদিও ব্ৰোকপা সমাজৰ কিছুমান পৃথক পৰম্পৰাও 'চনম' উপন্যাসখনিত উল্লেখ থকা দেখা গৈছে। আন আন ঠালবোৰৰ লগত মিল থকা পৰম্পৰাৰ ভিতৰত টেম্ৰে প্ৰথা আৰু দুনাচাং প্ৰথাই হৈছে প্ৰধান। টেম্ৰে প্ৰথা অনুসৰি এজনে আনজনক সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ আৰাক অৰ্থাৎ মদৰ চুঙাৰ মুখত ঘিউৰ টুকুৰা গুঁজি লগতে নতুন কাপোৰৰ খাটা ধূপৰ ধোঁৱাৰ ওপৰত বাঁওফালৰ পৰা সোঁফালে ঘূৰাই উপহাৰ হিচাপে প্ৰদান কৰে। দুনাচাং হৈছে শুভদিনত উলহ-মালহৰে পালন কৰা এটি অনুষ্ঠান য'ত সমূহ ৰাইজে মিলি পৰম্পৰাগত নৃত্য-গীত পৰিৱেশন কৰাৰ লগতে লগে লগে এৰাঁজ আহাৰ গ্ৰহণ কৰে। এনোৰণৰ বহুতো পৰম্পৰা মনপা জনগোষ্ঠীৰ আন আন ঠালবোৰৰ পৰম্পৰাৰ লগত মিল থকাৰ বিপৰীতে ব্ৰোকপা সমাজত বিশেষকৈ উল্লেখিত খোৰ দেপকা প্ৰথা এক সুকীয়া প্ৰথা। এই খোৰ দেপকা প্ৰথা অন্য অঞ্চলত দ্বি-পতি বিবাহ নামেৰে পৰিচিত।

৪.০৩ঃ ব্ৰোকপা সমাজত প্ৰচলিত খোৰ দেপকা প্ৰথাঃ

খোৰ দেপকা প্ৰথা হৈছে ব্ৰোকপা সমাজত প্ৰচলিত এক বিবাহ প্ৰথা। মন কৰিবলগীয়া কথাটো হৈছে বৃহত্তৰ মনপা জনগোষ্ঠীৰ কেবল মাত্ৰ ব্ৰোকপা সমাজৰ মাজতহে এই প্ৰথা বিশেষকৈ প্ৰচলিত। এই প্ৰথা অনুযায়ী ব্ৰোকপা সমাজৰ পৰিয়ালত একেগৰাকী মহিলাক দুই পুৰুষৰ লগত সামাজিক ৰীতি-নীতিৰে বিবাহপাশত আৱদ্ধ কৰে। বিশেষকৈ দৰাজন একে ঘৰৰে দুই ককাই-ভাই অথবা একে ফৈদৰ পুৰুষ হ'ব লাগে। দৰা নিৰ্বাচনৰ ক্ষেত্ৰত কইনা অৰ্থাৎ মহিলা গৰাকীৰ লগতে অভিভাৱকৰ মতামতক আগস্থান দিয়া হয়। ব্ৰোকপা সমাজত এই প্ৰথাৰ আৰম্ভণি ঠিক কেতিয়াৰ পৰা হয় তাৰ সঠিক তথ্য পোৱা নাযায় যদিও এই প্ৰথা কিয় আৰম্ভ হ'ল তাৰ উমান উপন্যাসখনিত পোৱা যায়। ব্ৰোকপা সমাজৰ পুৰুষসকলে যিহেতু পশুপালনক নিজৰ বৃত্তি হিচাপে গ্ৰহণ কৰি আহিছে সেয়েহে নিজৰ বাসগৃহৰ পৰা বহু নিলগত খুটিসমূহত বহু দিনলৈ বসবাস কৰিবলগীয়া হয়। এই ক্ষেত্ৰত ঘৰৰ মহিলাগৰাকীৰ লগতে পৰিয়ালৰ আন সদস্যৰ চোৱা-চিতা তথা ঘৰ পৰিচালনা কৰিবলৈ এজন পুৰুষৰ প্ৰয়োজন হয়। তেনে ক্ষেত্ৰত দুয়ো স্বামী-স্ত্ৰী উভয়েৰে সন্মতি সাপেক্ষে খোৰ দেপকা প্ৰথাৰ জৰিয়তে একে ফৈদৰ আন এজন পুৰুষক দ্বিতীয় স্বামী হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। এইয়ে হৈছে ব্ৰোকপা সমাজত প্ৰচলিত এক অন্যতম প্ৰথা, খোৰ দেপকা প্ৰথা।

৪.০৪ ব্ৰোকপা সমাজৰ খাদ্য সন্ভাৰঃ

মনপা জনগোষ্ঠীৰ ব্ৰোকপাসকল হ'ল পশুপালক। এই ব্ৰোকপাসকল প্ৰধানতঃ পূৰ ভূটানৰ চাকতেং-মিৰোক অঞ্চলৰ নিবাসী। সেই অঞ্চলসমূহ বছৰটোৰ অধিক সময় শীতল জলবায়ুয়ে আঙুৰি থাকে। সেয়েহে জীৱ-জন্তু তথা ইয়াৰ পৰা উৎপাদিত প্ৰটিন আৰু চৰ্ব্বিযুক্ত খাদ্য যেনে— গাখীৰ, পনীৰ, ঘিউ, মাংস ইত্যাদি প্ৰচুৰ পৰিমাণে গ্ৰহণ কৰে। যিহেতু শস্য উৎপাদনৰ পৰা তেওঁলোক বিৰত থাকে সেয়েহে কৃষিজাত শস্যসমূহ জীৱ-জন্তু বা ইয়াৰ পৰা উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ বিক্ৰী বা বিনিময় কৰি আমদানি কৰে। শস্যৰ ভিতৰত বিশেষকৈ ঘেঁহু, মৰুৱা গুটি, মাকৈ ইত্যাদিক প্ৰধান খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। তাৰোপৰি আৰাক অৰ্থাৎ মদ আৰু দুই-এপদ খাদ্য সন্ভাৰৰ প্ৰচলন এই সমাজত দেখা যায়। এই অঞ্চলবোৰ হিমবাহৰে আঙুৰি থকাৰ বাবে যাতায়তৰ অসুবিধা বা খাদ্যৰ নাটনি সমস্যাবোৰে দেখা দিব পৰা সময়ৰ বাবে তেওঁলোকে বিভিন্ন প্ৰকাৰে খাদ্য সংৰক্ষণ কৰি ৰাখে।

৪.০৫ঃ ব্ৰোকপা সমাজৰ পৰম্পৰাগত সাজপাৰঃ

ব্ৰোকপা সমাজৰ সাজপাৰ সমূহ তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ আশে-পাশে থকা জীৱ-জন্তুৰ নোম, ছাল, হাঁড় আদি বিভিন্ন সামগ্ৰীৰেই যোগাৰ কৰি লোৱা দেখা যায়। যিহেতু তেওঁলোকে বসবাস কৰা অঞ্চলসমূহ শীতল জলবায়ুৰে আঙুৰা সেয়েহে তেওঁলোকৰ অধিকতম সাজপাৰ ডাঠ আৰু ওমাল। সাজপাৰৰ ভিতৰত ডাঠ উনী চোলা, চোলাৰ ওপৰত পিঙ্কিৰ পৰা বনৰীয়া ছাগলীৰ চামৰাৰে নিৰ্মিত পাকচা নামৰ হাতকটা অন্য এক চোলা, আঁঠুলৈকে বৈ পৰা ব্ৰোকপা জেকট, ঠিক কঁকালত পাকচাৰ ওপৰত পিঙ্কিৰ পৰা ৰঙা ৰঙৰ টঙালি, সেই টঙালিত বান্ধিব পৰাকৈ চামৰাৰ দা ওলমাৰ পৰা এবিধ বস্ত্ৰ, তলভাগত পিঙ্কিৰ পৰাকৈ ডাঠ উনী কাপোৰ আৰু বনৰীয়া ছাগলীৰ চামৰাৰে নিৰ্মিত পেণ্ট, ভৰিত পিঙ্কিৰ পৰা চামৰী গাইৰ নোমেৰে নিৰ্মিত জোতা আৰু পিঠিত লোৱা এটা মেটমৰা বোজা, ইয়াৰ উপৰিও মূৰত পিঙ্কিবলৈ চামৰী গাইৰ নোমেৰে নিৰ্মিত ক'লা ৰঙৰ গৰম টুপী অন্যতম। ব্ৰোকপাসকলৰ পুৰুষ-মহিলাৰ সাজপাৰসমূহ প্ৰায় একেই। পৰিধান কৰা সাজপাৰৰ উপৰিও তেওঁলোকে পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিসমূহত ব্যৱহাৰ হোৱা খাটা বা অন্যান্য আ-অলংকাৰ আদিও নিৰ্মাণ কৰা দেখা যায়।

৪.০৬ঃ ব্ৰোকপা সমাজ পৰিচালনা ব্যৱস্থাঃ

পৃথিৱীৰ আন আন সমাজৰ দৰে ব্ৰোকপা সমাজৰো এক পৰিচালনা ব্যৱস্থা আছে। যদিও ব্ৰোকপা সমাজ বৌদ্ধ ধৰ্মৰ গেলুকপা পন্থীৰ অনুগামী, তেওঁলোকে সমাজৰ সকলো ৰীতি-নীতি ধৰ্মৰ নিয়মৰেই পালন কৰে, তথাপি সমাজৰ অন্য কিছুমান প্ৰশাসনীয় দিশ তথা গাঁও পৰিচালনা সঠিক ৰূপত চলিবলৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে। তেওঁলোকে এখন সমাজৰ বাবে একোজন চোৱগেন অৰ্থাৎ গাঁওবুঢ়া নিৰ্বাচন কৰে। গাঁৱৰ সমস্যাসমূহ সমাধান কৰিবলৈ সমূহ ৰাইজে মিলি ছোপা অৰ্থাৎ বিচাৰ পাতে য'ত চোৱগেনজনে সমাজৰ হিতাৰ্থে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। কোনো লোক যদি দোষী সাব্যস্ত হয় তেন্তে বিভিন্ন ৰূপত শাস্তি প্ৰদান কৰাৰ দায়িত্বও চোৱগেনৰ হাতত থাকে। শাস্তি হিচাপে কেতিয়াবা জৰিমনা ভৰিবলগীয়া হয় নাইবা কেতিয়াবা সামাজিক অনুষ্ঠানৰ পৰা বহিষ্কাৰ হ'বলগীয়াও হয়। ইয়াৰ উপৰিও সমাজৰ আন আন দিশৰ বিষয়েও এই ছোপাসমূহত আলোচনা কৰা হয়।

৫.০০ঃ উপসংহাৰঃ

য়েছে দৰজে ঠংচিৰ 'চনম' উপন্যাসত উল্লেখ থকা পূৰ্ব ভূটানৰ চাকতেং-মিবোক অঞ্চলৰ ব্ৰোকপাসকল হৈছে মনপা জনগোষ্ঠীৰ এটা প্ৰধান জনজাতি। বৌদ্ধ ধৰ্মৰ গেলুকপা পন্থীৰ অনুগামী এই ব্ৰোকপাসকল হ'ল পশুপালক। নিজগৃহ এৰি বছৰটোৰ অধিকতম সময় জীৱ-জন্তু পালনকে লৈ বেপাৰ-বাণিজ্য কৰি ঘূৰি ফুৰা এই ব্ৰোকপাসকলৰ জীৱন শৈলী আন সমাজতকৈ কিছু পৃথক। নিজৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ বৃত্তিক সন্মান সহকাৰে আঁকোৱালি লৈ পৰিয়ালৰ আন সদস্যৰ পৰা দূৰৈত বসবাস কৰি যি জীৱন সংগ্ৰাম বৰ্তি ৰাখিছে তাৰ ওপৰতে এই সমগ্ৰ ব্ৰোকপা জনজাতিৰ অস্তিত্ব লুকাই আছে। এই সমগ্ৰ আলোচনাৰ পৰা এটা কথা ক'ব পাৰি যে ব্ৰোকপা সমাজখন এখন সু-সংগঠিত আৰু সু-পৰিচালিত সমাজ। য়েছে দৰজে ঠংচিয়ে 'চনম' উপন্যাসত এই জনজাতিটোৰ এটি সৰল তথা গভীৰ কাহিনী সাহিত্য আকাৰত প্ৰকাশ কৰিছে। তেওঁলোকৰ জীৱন সংগ্ৰাম, পাৰিবাৰিক কণ্ডল, প্ৰেম, বিশ্বাস, পৰম্পৰা, জীৱ-জন্তু আৰু মানুহৰ সম্পৰ্ক, সমাজ ব্যৱস্থা আদি সকলোৰে বিষয়ে 'চনম' উপন্যাসখনিত যিদৰে প্ৰতিবিস্তিত হৈছে তাৰ দ্বাৰা ব্ৰোকপা সমাজৰ লগত পৰিচিত হোৱাৰ উপৰিও য়েছে দৰজে ঠংচিৰ সাহিত্যিক মহানুভূতিৰ উমান আৰু প্ৰমাণ দুয়োটাই বোধগম্য হৈছে। এই উপন্যাসখনিক য়েছে দৰজে ঠংচিৰ এক সামাজিক উপন্যাস বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। এই গৱেষণা পত্ৰখনিত যিহেতু কেৱল 'চনম' উপন্যাসখনৰ আধাৰতহে ব্ৰোকপা সমাজৰ সমাজ ব্যৱস্থা আলোচনা কৰা হৈছে সেয়েহে তথ্যসমূহ কিছু কিছু ক্ষেত্ৰত সীমিত হৈছে যদিও এখন সমাজ ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ ন্যূনতম যিমানখিনি তথ্যৰ প্ৰয়োজন হয় সেই তথ্য উপন্যাসখনিত সন্নিৱিষ্ট আছে। তথাপি উপন্যাসখনৰ বাহিৰত এই গৱেষণা পত্ৰৰ বিষয়বস্তুৰ পৰিসৰ বহু বহল।

সহায়ক উৎসঃ

1. Jett, Spice (2024, May 27). Yeshe Dorjee Thogchi : Revion Histoy
https://en.m.wikipedia.org/wiki/Yeshe_Dorjee_Thongchi

wikipedia. Retrieved from:

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জীঃ

ঠংচি, য়েছে দৰজে : চনম
প্ৰকাশক : বনলতা, পানবজাৰ, গুৱাহাটী-১
তৃতীয় সংস্কৰণ : ডিচেম্বৰ, ২০২২

